

Sivistysvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaisen integroidun rakennebiologian tutkimusinfrastruktuurikonsortioon (Instruct-ERIC-konsortioon liittyminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaisen integroidun rakennebiologian tutkimusinfrastruktuurikonsortioon (Instruct-ERIC-konsortioon liittyminen) (U 89/2018 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtava tiedeasiantuntija Merja Särkioja, Suomen Akatemia

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Oulun yliopisto
- Helsingin yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Suomen liittyminen Instruct-ERICiin

Suomen on tarkoitus liittyä jäsenenä eurooppalaiseen integroidun rakennebiologian tutkimusinfrastruktuurikonsortio Instruct-ERICiin. Instruct-ERIC on hajautettu tutkimusinfrastruktuuri, joka rakentuu olemassa olevista eurooppalaisista rakennebiologian tutkimusyksiköistä (Instruct-keskukset), jotka tarjoavat tutkimuslaitteistoja, erityisosaamista ja teknologioita tutkijoiden käyttöön. Instruct-ERICin tarkoituksena on nopeuttaa rakennebiologian kehitystä sekä lisätä molekulaarista ja atomitason tietoa solutason tapahtumista.

Valiokunnan lausunto SiVL 12/2018 vp

Instruct-ERICiin osallistumisesta Suomelle aiheutuvat kulut koostuvat perussäännön mukaisesta jäsenmaksusta, joka olisi ensimmäisen neljän jäsenyysvuoden aikana vuosittain noin 50 000—55 000 euroa, sekä kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitämisestä ja toiminnasta.

Instruct-ERICin perussäännön mukainen Suomea edustava taho olisi opetus- ja kulttuuriministeriö, joka nimeäisi edustajat Instruct-ERICin yleiskokoukseen sekä Suomen Instruct-keskuksen. Suomen Instruct-keskus olisi verkostomainen keskus, jonka toimintaa koordinoisi Helsingin yliopisto ja toimintaan osallistuisi lisäksi Itä-Suomen yliopisto ja Oulun yliopisto.

Kansainvälinen yhteistyö tutkimusinfrastruktuurien alueella on välttämätöntä, koska suuria ja kalliita tutkimuslaitteistoja voidaan rakentaa, ylläpitää ja käyttää vain usean maan yhteistyönä. Lisäksi yhteistyö tarjoaa uusia mahdollisuuksia laajojen aineistojen tai mittaustulosten yhdistämiseen sekä muualla sijaitsevien infrastruktuurien etäkäyttöön.

Suomen Akatemian asettaman tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävänä on antaa toimivaltaiselle ministeriölle suosituksia siitä, tulisiko Suomen liittyä eurooppalaiseen tai muuhun kansainväliseen tutkimusinfrastruktuuriin ja missä määrin liittymisestä aiheutuvia kuluja voidaan maksaa tutkimusinfrastruktuurimomentilta. Tutkimusinfrastruktuurikomitea on 31.1.2017 suosittanut opetus- ja kulttuuriministeriölle Suomen jäsenyyden valmistelun jatkamista Instruct-ERIC-infrastruktuurista sekä samalla suosittanut jäseneksi liittymistä, kun valmistelu on saatu päätökseen. Suomen Akademia varautuu rahoittamaan tutkimusinfrastruktuurimomentilta (29.40.22) hankkeesta aiheutuvia kustannuksia yhdessä Instruct-ERICiin osallistuvien suomalaisten tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Suomi on liittynyt jäseneksi kahdeksaan ERIC-muotoiseen tutkimusinfrastruktuuriin (EATRIS, BBMRI, EURO-ARGO, ICOS, CLARIN, ESS, CESSDA, EU-OPENSSCREEN) sekä toimii ICOS ERICin isäntämaana. Lisäksi valmistelussa on Suomen liittyminen muutamaa muuhun ERIC-muotoiseen tutkimusinfrastruktuuriin.

Valtioneuvosto katsoo, että Suomen liittyminen Instruct-ERICiin vahvistaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja kansainvälistä vaikuttavuutta, edistää bio- ja lääketieteellistä tutkimusta sekä tukee uusien innovaatioiden syntymistä. Suomen liittyminen Instruct-ERICiin on Suomen edun mukaista. Valtioneuvosto esittää, että Suomi liittyisi Instruct-ERICiin jäsenenä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Sivistysvaliokunta korostaa, että Suomen kaltaiselle maalle usean valtion yhteiset tutkimusinfrastruktuurit ovat tehokas keino rakentaa yhdessä toisiaan täydentäviä infrastruktuuriresursseja ja siten edistää laajapohjaisesti korkeatasoisen tutkimuksen, koulutuksen ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä. Kansallisesti tavoitteena on parantaa suomalaisen tutkimuksen laatua, uudistumista, kilpailukykyä ja tieteidenvälisyyttä sekä lisätä suomalaisten tutkimusympäristöjen vetovoimaisuutta. Tavoitteena on myös edistää yliopistojen, tutkimusryhmien ja tutkijoiden kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Tutkimusinfrastruktuureilla tuetaan tutkijankoulutusta sekä tieteellisen osaamisen ja tietopääoman muodostumista ja hyödyntämistä.

Valiokunnan lausunto SiVL 12/2018 vp

Instruct-tutkimusinfrastruktuuritoiminnassa kansallisia isäntäorganisaatioita ovat kuusi alan tutkimukseen keskittynyttä yliopistoa: Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto ja Åbo Academi. Näistä organisaatioista Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto ja Oulun yliopisto muodostavat Helsingin yliopiston koordinoimana Suomen Instruct-keskuksen.

Suomelle aiheutuvat kulut koostuvat perussäännön mukaisesta jäsenmaksusta, joka olisi ensimmäisten neljän jäsenyyvuoden aikana vuosittain noin 50 000—55 000 euroa, sekä kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitämisestä ja toiminnasta aiheutuvista kuluista.

Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea on 31.1.2017 suosittanut opetus- ja kulttuuriministeriölle Suomen jäsenyyden valmistelun jatkamista Instruct-ERIC-infrastruktuurista sekä samalla suosittanut jäseneksi liittymistä, kun valmistelu on saatu päätökseen. Suomen Akatemia varautuu rahoittamaan tutkimusinfrastruktuurimomentilta (29.40.22) hankkeesta aiheutuvia kustannuksia yhdessä Instruct-ERICiin osallistuvien suomalaisten tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Suomeen suunnitellun, verkostomallisen Instruct-keskuksen vakiintunut palvelutarjonta osaltaan tukee ja luo alan erityisosaamista ja innovaatiotoimintaa Suomessa. Jäsenyys Instruct-ERIC:ssa tarjoaa suomalaisille toimijoille pääsyn uusiin korkean tason rakennebiologian teknologioihin ja parantaa kansainvälisen tutkimus- ja yritysyhteistyön mahdollisuuksia. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin Suomen aktiivista toimijuutta tässä tutkimusinfrastruktuurissa tärkeänä. Valiokunta korostaa, että Instruct-ERICin jäsenyys mahdollistaa pääsyn infrastruktuuripalveluihin, joita pelkästään kotimaisin voimin ei ole mahdollista rakentaa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Sivistysvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 15.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuomo Puumala kesk
varapuheenjohtaja Sari Multala kok
jäsen Li Andersson vas
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Kimmo Kivelä sin
jäsen Hanna Kosonen kesk

Valiokunnan lausunto SiVL 12/2018 vp

jäsen Mikaela Nylander r
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Jani Toivola vihr
jäsen Pilvi Torsti sd
jäsen Raija Vahasalo kok
varajäsen Hanna-Leena Mattila kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine